

Az Európai Gyepgazdálkodási Szövetség 13. Szimpóziuma

Nagy Géza

Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum,
Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar,
Vidékfejlesztési és Tájhasznosítási Tanszék, Debrecen

2005. augusztus 29. és 31. között rendezte az Európai Gyepgazdálkodási Szövetség (European Grassland Federation) immár 13. szimpóziumát (EGF 13th International Occasional Symposium) az észtszázai Tartuban. Az Észt Gyepgazdálkodási Társaság (Estonian Grassland Society) a Szövetség Végrehajtó Bizottságának (EGF Executive Committee) jóváhagyásával a gazdálkodás és a fajdiverzitás harmonizációját választották a rendezvény címének (Integrating Efficient Grassland Farming and Biodiversity). 29 ország 168 regisztrált résztvevője a szimpóziumoknál megszokottnál nagyobb látogatottságot jelez, ami elsősorban a helyszín kiválasztásának volt köszönhető (dominált az észt, litván és lengyel részvétel).

A tudományos program a szövetség alapszabályában rögzített módon bonyolódott. Hétfőn egész nap, valamint kedden és szerdán délelőtt zajlottak a szekcióülések, kedden délután pedig a szakmai tanulmányút (mid-conference tour) tette kerekké a programot.

A szimpózium címéhez és a várható érdeklődéshez igazodva a rendezvény tudományos bizottsága 3 szekcióra bontotta a programot.

1. A gazdálkodás és a természetvédelem kapcsolata (Connecting grassland farming with nature conservation)
2. Az extenzív gyepgazdálkodás és a biodiverzitás (Extensive /low-input/ grassland farming and biodiversity)
3. A hagyományos intenzív (átlagos és magas ráfordítású) gazdálkodás, valamint a biodiverzitás (Conventional intensive /medium to high-input/ grassland farming and biodiversity)

A szigorú lektorálás ellenére (63 külföldi kutató segítette a szervezők munkáját) 145 dolgozat került a szimpózium kiadványába (Integrating Efficient Grassland Farming and Biodiversity /Eds: R. Lillak et al./ Grassland Science in Europe. Vol. 10. EGF 2005. 29-31. August, Tartu, Estonia, 666. p.), amely önmagában is jelzi, hogy az európai gyepgazdálkodási kutatások fő irányához tartozik a választott téma.

A tanácskozás formailag a megszokott módon zajlott. Felkért előadók az adott témakörben fölvezették a tudomány jelenlegi helyzetét/ismereteit, beleszöve a saját legújabb tudományos eredményeiket. A felkért előadók után a felajánlott dolgozatokból néhány szóbeli előadás hangzott el az olyan résztémákból, amelyek a legjobb kapcsolódtak a szekció tudományos tartalmához.

A legtöbb felajánlott dolgozatot poszter formában mutathatták be a résztvevők (tudományos és publikációs értéküket ez nyilvánvalóan nem minősíti), majd vitaülések zárták le a szekciók programját.

A szimpóziumon szerzett személyes tapasztalataim megerősítették a korábbi rendezvényeken tapasztaltakat:

1. Az Európai Szövetség és annak tudományos közvéleménye fogékony a közép-kelet európai térség sajátosságaira, problémáira, vallja, hogy a sokszínűség jelenti Európa jövőjét a gyepgazdálkodás és a gyephasználat területén is. Ezt nem csak a helyszín kiválasztás, de a levezető elnökök tudatos megválasztása és a szóbeli előadók megválogatása is jól mutatta. Ennek bátorítónak kell hatnia a hazai szakmai-tudományos műhelyekre.
2. Erősödik a szakma multidiszciplináris jellege. Bár a választott témakör leszűkítette az érintkező tudományterületek körét, de így is számos társtudomány képviseltette magát a rendezvényen: növény- és állatökológia, botanika, zoológia, talajtan és mikrobiológia, természetföldrajz, tájöldrajz, bizonyos értelemben a szociológia és az ökonómia.
3. Európai kitekintésben jelentős regionális különbségek vannak a gyepgazdálkodás gyakorlata, tudományos módszertana, és a tudományos érdeklődés irányai között. A kontinens északi (skandináv), nyugati (tengermellék és a szigetek), a fejlettebb mediterrán és közép-európai államaiban az intenzitás csökkentése a cél, és fokozottabb az érdeklődés a gyepek nem anyagi (termék) jellegű produktumai (környezeti-, természeti-, jóléti szolgáltatások) iránt. A közép-kelet európai térség országaiban napirenden van a gyepek jobb hasznosítása, és a kutatásban is inkább az agronómiai jellegű témák a gyakoribbak.

A szakmai-tudományos programok során szerzett néhány konkrét személyes megfigyelés a teljesség igénye nélkül:

- Az Európai Unióban immár 10 éves múltra tekintenek vissza az agrár-környezeti intézkedések, ennek ellenére a különböző országok adottságaitól függően jelentős különbségek vannak az egyes országokban alkalmazott programok céljai, eszközei és támogatásai között. Svájcban ez például akár kantonok szerint is változik.

- A biodiverzitás egyre szélesebb tartalmat kap Európában. A fajdiverzitás (legyen az növény- vagy állatfaj) egyre inkább figyel az eddig elhanyagolt területekre (pl. talajélet sokfélesége vagy a gyepeken kevésbé látható fajok, pl. rovarvilág). Az élőhely diverzitásnál felértékelődnek a helyi sajátosságok, amely akár piacosítható is márkázott termékek révén. De már ott van a tudományos közvéleményben a tájdiverzitás, vagy a gazdálkodási diverzitás értékelésének igénye is.
- Egyre erősödik az a vélemény, hogy terület-alapú („alanyi jogon járó”) agrárkörnyezeti támogatásokat fel kell váltania az eredmény-orientált támogatásoknak. Néhány országban (pl. Németország, Skócia) már kidolgozott rendszerek és konkrét eredmények vannak e tekintetben.
- Míg Nyugat-Európában kidolgozott pályái vannak a tudomány és a politika/döntéshozás párbeszédének, addig az új közép-keleti demokratikus országokban erre szinte nincs példa. Többek véleménye alapján úgy ítélem meg, hogy ebben a kérdésben a politikai kultúrának kellene befogadóbbnak lennie, a tudománynak pedig nyitottabbnak a politika mozgásterének megértésében.
- Az újabb kihívásokat (pl. agrár-környezeti kérdések) a jóléti államokban sem fogadják kitörő lelkesedéssel a gazdálkodók. Az agrárpolitika viszont nagy figyelmet fordít arra, hogy a farmerek nyelvén értesse meg az újabb elvárások lényegét, és mindig legyen anyagi viszonzása az elvárt változtatásoknak a gazdálkodásban.
- Még talán nem sláger témák (mint pl. a biodiverzitás), de növekszik a tudományos érdeklődés néhány érdekes, feljövőben lévő téma iránt:
 - a talajtulajdonságok (konkrétan a tápanyag-tartalom) és a biodiverzitás összefüggése (meggyőző eredmények eddig a foszfor /laktát oldható/ tartalom tekintetében mutatkoztak),
 - a takarmánynövények kondenzált tannin tartalma és annak hatása az állati termelésre (a „svájci országos tannin projekt” egyik eredménye szerint a szárazanyag 5%-áig előnyös a tannin tartalom, magas koncentrációban viszont ártalmas, egy másik hozzászólás szerint a Rumex acetifolius tannin tartalma gátolja a felfűvődést),
 - a minőségi állati termékek iránti igény a gyepről származó takarmányok omega-3 telítetlen zsírsav tartalmának vizsgálatait indította el.